

ГАРМОНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИКОРИСТАННЯ БІОПАЛИВА З ПРАВОМ ЄС

*Мулик Т.О., к.е.н., доцент
Вінницький національний аграрний університет*

Рассмотрены вопросы гармонизации налогового законодательства с правом ЕС в сфере производства и использования биологического топлива.

The questions of harmonization of tax law are considered with a right for EC in the field of production and use of biological fuel.

Постановка проблеми. Останнім часом у світі виробництво і використання альтернативних біопалив, що виробляються із відновлювальної сільськогосподарської сировини, зростає високими темпами. За прогнозом експертів у 2010 р. споживання відновлювальних видів палив досягне 0,344 млрд. т. (тобто 8,4 % від загальних обсягів палив) а в 2050 р. – 3,994 млрд. т. (79 %), таким чином, наступні 50 років споживання відновлювальної енергії збільшиться 10 разів. [1].

Згідно останніми директивами Європейського Союзу, частка використання біологічного та іншого видів палива, що виробляється з відновлювальних ресурсів, в структурі енергоспоживання країн – членів ЄС становитиме до кінця 2010 року - 5,75 %. Для стимулювання його виробництва у більшості європейських країн застосовують податкові пільги, у тому числі і нульову ставку акцизного збору для дизельного біопалива у чистому вигляді і знижену ставку для сумішевих видів.

Враховуючи викладене, Україна, яка задекларувала наміри співпрацювати з країнами Євросоюзу, повинна виробляти і споживати у 2010 році не менше як 520 тис. тонн біопалив. [2]. Підґрунтям задекларованих намірів має стати відповідна нормативно-правова база, в тому числі і в сфері оподаткування.

Аналіз досліджень та публікацій. В останні роки вивченню питання гармонізації законодавства України з правом ЄС присвячують увагу автори: М. Антонович, О. Водянніков, В. Денисов, Г. Забігайло, А. Задорожний, Ю. Капіца, Л. А. Луць, В. Муравйов, В. Плавич, П. Рабінович, Н. Раданович, В. Цветков, Ю. Шемшученко та інші. Проте питанням гармонізації податкового законодавства України в сфері виробництва біопалива з правом ЄС не приділено достатньо уваги.

Мета статті. Визначити основні напрями гармонізації податкового законодавства України в сфері виробництва та використання біопалива з правом ЄС.

Виклад основного матеріалу. Україна знаходиться на етапі становлення ринку біопалива. При цьому країна має передумови для його розвитку, зважаючи на значний аграрний потенціал.

Впровадження регуляторних заходів у сфері виробництва та використання біологічного палива має супроводжуватись різними заходами, в тому числі і податковими. В найближчій перспективі такі заходи не спричинять будь-якої помітної зміни в обсягах бюджетних надходжень, але в довгостроковій перспективі стимулюватимуть досягнення цілей державної політики. Такі заходи сприятимуть:

- зменшенню залежності держави від імпорту енергоносіїв;
- підвищенню рівня енергетичної безпеки держави;
- розвитку та стабільності роботи агропромислового комплексу країни;
- створенню нових робочих місць та збільшенню надходжень до бюджетів;
- покращенню екологічної ситуації;
- збільшенню експортного потенціалу України;
- забезпеченню сталого розвитку населених пунктів.

Як свідчить міжнародний досвід, країни що перейшли до забезпечення сільськогосподарських товаровиробників біопаливом, що виробляється з біомаси, широко застосовували різноманітні механізми державної підтримки, особливо на початковій стадії.

В Євросоюзі врегулювання цих проблем здійснюється через:

- закони щодо обов'язковості використання біопалив;
- економічні важелі впровадження біопалив, зокрема, податкові пільги, звільнення від сплати акцизів, державні дотації;
- підтримку розвитку сировинної бази;
- державне фінансування наукових досліджень і розробки стандартів.

Починаючи з 2002 року ЄС значно посилив законодавчу базу політики у сфері енергоефективності, також були прийняті цілий ряд документів програмного характеру. Більш жорсткіші стали стандартизовані вимоги, чіткішої форми та зобов'язань набули програмні документи ЄС та країн-членів. Сфера регулювання політики була розширена на нові напрями, зокрема стимулювання нетрадиційних та поновлювальних джерел енергії.

Директива 2003/96/ЄС Ради від 27 жовтня 2003 щодо запровадження рамкових підходів співтовариства до оподаткування енергетичних продуктів та електроенергії, передбачає повне або часткове звільнення від оподаткування чи зменшення ставки оподаткування щодо:

– товарів, що підлягають оподаткуванню, у сфері пілотних проектів з метою технологічного розвитку більш екологічно чистих товарів, або щодо палива з поновлюваних джерел;

– природного газу та РНГ, що використовуються як паливо;

– енергоносіїв, що використовуються для перевезення вантажів та пасажирів залізницею. [3].

Більше того, ч. 1 ст. 16 Директиви 2003/96/ЄС надає можливість застосовувати звільнення або знижену ставку оподаткування до енергоносіїв, якщо такі товари вироблені або містять один чи більше з таких продуктів, які:

– підпадають під коди Комбінованої Номенклатури з 1507 по 1518;

– підпадають під коди Комбінованої Номенклатури 3824 90 55 та з 3824 90 80 по 3824 90 99 щодо їх компонентів, одержаних з біомаси;

– підпадають під коди Комбінованої Номенклатури 2207 20 00 та 2905 11 00 та які не є синтетичного походження;

– вироблені з біомаси, включаючи товари, що підпадають під коди 4401 та 4402. [3].

Слід також окремо зазначити про необхідність процесу адаптації національного податкового права у сфері непрямих податків (ПДВ та акцизний збір), оскільки належне функціонування податкових заходів у сфері стимулювання виробництва та використання біологічного палива залежить від ефективності запровадження в національному законодавстві систем ПДВ та акцизів, що діють у Співтоваристві. Тому запропоновані заходи слід розглядати як такі, що мають бути впроваджені без шкоди для загального процесу адаптації податкового законодавства України.

З метою стимулювання використання біологічного палива доцільно використати пропозицію щодо впровадження спеціальних заходів у цій сфері, викладену в Повідомленні СОМ(2001) 547. Зокрема, впровадження спеціальної схеми для стимулювання використання біологічного палива, за якою продуктам, що містять біологічне паливо та використовуються місцевим громадським пасажирським транспортом, включаючи таксі, та транспортними засобами, що експлуатуються органами публічної влади, може надаватися додаткове зниження ставки акцизного збору. [4].

Директива 2003/96/ЄС містить подібне, але дещо інше положення у ст. 5, яке дозволяє застосовувати іншу, ніж загальна, ставку акцизного збору, якщо така диференціація у ставках прямо пов'язана з якістю товару й застосовується для використання:

- місцевим громадським пасажирським транспортом (включаючи таксі); для збору відходів;
- військовими силами та державною адміністрацією;
- особами з фізичними вадами;
- швидкою допомогою.

Слід зазначити, що в Україні зроблені перші кроки щодо гармонізації податкового законодавства в сфері виробництва та використання біопалива з правом ЄС, і свідченням цього є прийняття Закону України « Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива» від 21 травня 2009 року N 1391-VI.

Цим Законом визначено, що:

1. У період з 1 січня 2010 року до 1 січня 2019 року від сплати мита та ПДВ звільняються:

1) техніка, обладнання, устаткування, що використовуються для реконструкції існуючих і будівництва нових підприємств з виробництва біопалива і для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів з метою споживання біопалива;

2) технічні та транспортні засоби, у тому числі самохідні сільськогосподарські машини, що працюють на біопаливі.

Але за умови, що такі товари не виробляються та не мають аналогів в Україні.

2. Акцизний збір з виготовлення біологічних видів палива моторного обчислюється за нульовою ставкою. Також до 1 січня 2014 року встановлено нульову ставку акцизного збору на частку палива, що є біокомпонентом у сумішевих видах палива моторного, на спирт етиловий — сирець, що використовується для виробництва біоетанолу, та біоетанол, який використовується підприємствами для виготовлення біопалива.

3. Починаючи з 1 січня 2010 року строком на 10 років звільняється від оподаткування прибуток:

- 1) виробників біопалива, отриманий від продажу біопалива;
- 2) від діяльності з одночасного виробництва електричної і теплової енергії та/або виробництва теплової енергії з використанням біологічних видів палива;

3) від продажу вироблених на території України техніки, обладнання та устаткування для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів та енергетичних установок, що споживають біологічні види палива.

4. До 1 січня 2019 року з метою стимулювання інвестицій в оновлення основних фондів дозволяється застосування бонусної амортизації для нових (що не були в експлуатації) основних фондів.

Висновки. Таким чином, вище викладене дає підстави стверджувати, що з прийняття Закону України « Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива» N 1391-VI в Україні зроблені перші кроки щодо гармонізації податкового законодавства в сфері виробництва та використання біопалива з правом ЄС. Цим Законом задекларовані податкові преференції для виробників та споживачів біопалива. Лише за умови послідовних дій уряду та застосування економічних, і зокрема податкових, важелів політика заохочення виробників і споживачів до енергозбереження та використання відновлювальних джерел енергії буде ефективною.

Список використаної літератури

1. Оверченко Б.П., Міщенко Н.М. Перспективи розвитку ріпаківництва та проблеми виробництва біодизелю в Україні // Економіка і прогнозування. – 2007. - N 3. - с.75-98.

2. Постанова Президії НАН України від 28.02.2007 р. № 56 «Про цільову комплексну програму наукових досліджень НАН України» «Біомаса як паливна сировина» («Біопалива»).

3. Директива Ради 2003/96/ЄС від 27 жовтня 2003 року щодо реструктуризації системи Співтовариства щодо оподаткування енергопродуктів та електроенергії (Official Journal L 283, 31.10.2003, р. 0051 - 0070).

4. Legislation: COM(2001) 547 final: Communication of the European Commission of 07/11/2001 on an Action Plan and two Proposals for Directives to foster the use of Alternative Fuels for Transport, starting with the regulatory & fiscal promotion of biofuels: Інтернет-ресурс <http://www.managenergy.net/products/R579.htm>

5. Закон України « Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива» від 21 травня 2009 року N 1391-VI.